

Toespraak Verhaegenherdenking 20 november 2014

Geachte burgemeester, Geachte excellenties, vrienden, collega's van de Vrije Universiteit Brussel, chers amis de l'Université Libre de Bruxelles, beste studenten,

Het onderwijs, dat is de vrijheid.

Het is de lijfspreuk van iemand die in dit stadhuis, in deze stad en in het hele land zijn stempel heeft gedrukt

en die van de strijd tegen het monopolie van het katholiek onderwijs en van de uitbouw van officiële scholen zijn levenswerk heeft gemaakt.

Een man ook die de twee taalgemeenschappen in zich verenigde en die zowel een Nederlandse als een Franse voornaam had.

Ik heb het over Karel Buls,

Charles Buls,

bourgmestre de la ville de Bruxelles de 1881 à 1899 et un grand ami de notre université jusqu'à sa mort en 1914, il y a cent ans.

Hoe zou iemand als Karel Buls honderd jaar na zijn dood naar de onderwijssituatie in de hoofdstad kijken ?

Het zou hem zeker plezier doen dat ULB en VUB vandaag opnieuw nauw samenwerken,

onder de vorm van de Brussels University Alliance,

van de Brussels Faculty of Engineering,

et avec nos grands projets en cours comme le Library and Learning centre et la transformation des anciennes casernes de la gendarmerie en une cité internationale universitaire.

Maar voor je aan de universiteit terechtkomt, heb je een stevige basis nodig, een basis die vorm krijgt in het lager- en in het middelbaar onderwijs.

Welnu, het zou Karel Buls plezieren dat er steeds meer aandacht is voor de andere taal in zowel het Franstalig onderwijs – met de immersiescholen

– als in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel, want tweetaligheid lag
Buls nauw aan het hart.

Het zou hem eveneens aangenaam verrast hebben dat het officieel
onderwijs zo'n indrukwekkend netwerk heeft uitgebouwd,
en dat het katholieke onderwijs niet meer een verlengstuk is van de kerk
zoals vroeger, maar zich aangepast heeft aan de grondig veranderde
samenleving.

Maar het zou hem wellicht een stuk minder plezieren dat het onderwijs
nog altijd onvoldoende als een sociale hefboom werkt voor de ketjes van
vandaag,
ketjes die vaker Mohammed dan Jef heten,
en vaker Katarzyna dan Marie.

Ook als rector kan ik vaststellen dat degenen die wél de vereiste diploma's
secundair halen om zich aan een universiteit of een hogeschool in te
schrijven, dat ook zij het bijzonder moeilijk hebben.

Daarom moeten we ook in tijden van besparingen alles doen om jongeren
met minder kansen te ondersteunen in het basisonderwijs, in het
secundair onderwijs en in het hoger onderwijs.

Iedereen gelijke kansen geven betekent immers dat je jongeren die met
een handicap aan de start komen,
een handicap die niets met talenten te maken heeft,
maar wel met sociale, economische en culturele factoren,
dat je die jongeren vooruithelpt.

Zeker in een stad waar nog slechts een derde van de bevolking belgo-
belgische referenties heeft, zoals collega Eric Corijn dat al zo vaak
benadrukt heeft.

Brussel is de grootste studentenstad van het land met 90.000 studenten
en het belangrijkste kenniscentrum van het land.

Het Brussels Studies Institute heeft dat recent uitstekend in kaart gebracht.

De impact van universiteiten en hogescholen op de economische ontwikkeling van steden, is trouwens wereldwijd grondig onderzocht en de impact blijkt heel groot.

Als zusteruniversiteiten van de grootste studentenstad hebben we dus een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid.

We moeten de kennis die bij ons aanwezig is niet alleen inzetten om de innovatie en de stedelijke economie aan te zwengelen, maar vooral ook om de grote maatschappelijke uitdagingen waarmee Brussel kampt, te helpen aanpakken.

Uitdagingen op het vlak van onderwijs, maar ook op het vlak van mobiliteit, gezondheidszorg, ecologie enzovoort.

Zo kunnen we allemaal samen aan Brussel werken.

En ik blijf een fervente voorstander van een verregaande democratisering en dus van een zo breed mogelijke toegang tot het hoger onderwijs.

Want alleen zo krijgen jongeren met een moeilijke sociaaleconomische achtergrond de kans om verder te studeren en om vooruit te geraken in het leven.

Dit is ook de vooruitgang die Karel Buls voor ogen had, sociale vooruitgang door degelijk onderwijs voor iedereen.

Burgemeester Buls streefde ook naar een tolerant Brussel, waar de gedachten vrij zijn.

Een streven dat ook het onze is.

En ik weet niet of Karel Buls akkoord zou gegaan zijn met het thema van de St V-stoet van vandaag, namelijk het aan de kaak stellen van de oorlog en het religieus fanatisme.

Maar als rector van de VUB steun ik alvast de keuze van dit thema door onze studentenkringen ten volle.

Ik wens iedereen een prachtige St V,

een feest van verbroedering tussen Vlaamse en Franstalige vrijzinnigen,
tussen duizenden studenten en oud-studenten,
tussen de VUB en de ULB. En ik hoop met u, allen samen, dat er eindelijk
een einde komt aan oorlogen, om welke redenen dan ook.

Je vous remercie.

Paul De Knop